

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Departement van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjhabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2024

RELIGIESTUDIES V2 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 26 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Merk SLEGS die eerste DRIE vrae.
2. Let op die maksimum punte vir elke vraag.
3. TWEE punte word vir elke punt gekrediteer.
4. As meer as die vereiste punte gegee word, merk die vereiste getal en trek 'n streep, en skryf MAKS. om die maksimum bereik aan te dui.
5. As die antwoorde nie genommer is nie, let op die chronologiese volgorde en merk.
6. Die nasienriglyn is die basis van jou nasien.
7. Totaal volgens die subvrae om vraag-vir-vraag-analise te vergemaklik.

VRAAG 1**1.1 Bespreek DRIE redes waarom daar geslagsgebaseerde geweld (GBV) in ons samelewing is.**

Merk slegs eerste DRIE antwoorde.

- Alkoholmisbruik lei daartoe dat 'n mens beheer verloor oor sy of haar woede en vermoë om behoorlik te redeneer
- Dwelmmisbruik verander die manier waarop die verstand werk, dus 'n mens se gedrag.
- Armoede dwing vroue om beledigende mans te duld omdat hulle arm en werkloos is
- Wanneer mans werkloos is, is hulle geneig om met woede en geweld te verplaas omdat hulle onseker voel.
- Mishandelde kindjare: Mense wat met mishandeling grootgeword het of in die huis waar GBV bestaan het, is geneig om groot te word om dieselfde te doen.
- Geskiedenis van geweld in die samelewing: Suid-Afrika het 'n diep geskiedenis van geweld, waar mense geslaan of vermoor is wanneer hulle verskille ervaar het.
- Patriargie of manlike oorheersing in die samelewing gee die indruk dat vroue van minder waarde is in vergelyking met mans – die mans dink hulle besit die vroue en word toegelaat om hulle te slaan as hulle wil.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word. (3 x 2) (6)

1.2 Ontleed die impak van geslagsgebaseerde geweld (GBV) in die samelewing.

- GBV verewig GBV omdat mishandelde mense ander mense mishandel
- Vroue wat deur GBV geraak word, word soms deur hul manlike eggenote seergemaak of vermoor
- Gebroke gesinne: GBV kan daartoe lei dat mishandelde vroue hul huwelike verlaat
- Geestesiektes soos depressie: 'n Vrou wat geslaan word, leef 'n lewe van vrees, wat tot stres en depressie lei
- Kinderverwaarlosing: 'n Vrou wat met GBV in haar huis woon, is nie in staat om behoorlik na haar kinders om te sien nie
- Skoolverlatings: Verwaarloosde kinders as gevolg van GBV is geneig om die skool te verlaat

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word.. (5 x 2) (10)

1.3 Kies EEN godsdienst en bespreek sommige van sy leringe wat oplossings vir geslagsgebaseerde geweld (GBV) bied.

Voorbeeld 1: Christenskap

- Misdaad en geweld word deur die Tien Gebooie aangespreek:
  - Byvoorbeeld; Jy mag nie steel nie; Moenie moord pleeg nie, moenie ander mense se besittings begeer nie, ens.
  - Doen aan ander soos jy wil hê hulle moet aan jou doen
  - Wees lief vir jou naaste soos jy jouself liefhet
- Hierdie opdrag beklemtoon die belangrikheid van 'n omgee-gemeenskap
- Christelike waardes is liefde, omgee, vertroue, respek, empatie, verdraagsaamheid ens.
- Kinders word beveel om hul ouers en die bejaardes in die algemeen te eer
- Ouers is verplig om hul kinders in God se manier van lewe op te voed
- Jesus het Christene beveel om mekaar lief te hê, as 'n wet
- Die Christendom keur geweld af

Voorbeeld 2: Islam

- Liefde en vrede vorm deel van sentrale onderrig
- Owerspel is verbode.
- Goeie gesinswaardes word gehandhaaf.
- Mishandeling van kwesbare mense word verbied.
- Gebruik van dwelms en alkoholmisbruik wat tot GBV lei, is verbode.

Voorbeeld 3: ATR

- 'Ubuntu' is 'n Afrika-lewensfilosofie wat respek vir alle menslike lewe en eiendom leer.
- Dissipline word op die vroegste ouderdom as gesinsbeginsels ingeskerp.
- Ubuntu-filosofie is vrygewigheid en liefde vir mekaar
- Daar word van ouers verwag om hul kinders goeie sedes te leer.
- Ouderlinge dien as goeie rolmodelle vir kinders.
- Daar word van mans verwag om vroue en kinders te beskerm
- Geweld word ontmoedig.
- Elke gesin het 'n leidende ouderling wat orde handhaaf.
- Elkeen word deur die gemeenskap vir hul ongewenste optrede aanspreeklik gehou.
- Die beginsel van 'my kind is jou kind en jou kind is my kind', stel volwassenes in staat om alle kinders enige plek en enige tyd te dissiplineer waar wangedrag heers.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word.

(Maks. 4 x 2)

(8)

1.4 Geslagsgebaseerde geweld (GBV) word as boos beskou. In die konteks van enige EEN godsdiens bespreek die volgende:

1.4.1 Hoe kan die mensdom boosheid oorwin?

Voorbeeld 1: Islam

- Moslems glo dat boosheid met Satan of die duiwel verbind is.
- Allah het Adam geskep en die hele skepping beveel om voor hom te buig.
- Satan het geweier om te buig en beweer dat hy beter as Adam is omdat hy uit vuur geskape is, terwyl Adam met klei geskep is.
- Daardie trots het daartoe gelei dat Satan uit genade (grasie) met Allah verval het.
- Satan het belowe dat hy vir ewig sy mag sal gebruik om mense te mislei en hulle te weerhou om God te gehoorsaam.
- Mense het 'n natuurlike morele sin wat Allah aan hulle gegee het, wat hulle in staat stel om tussen goed en kwaad te onderskei.
- Elke individu is verplig om dit wat boos is te vermy en te doen wat goed is.

Voorbeeld 2: Judaïsme

- Die lede van die Joodse godsdiens glo dat mense goed gebore word.
- Elke persoon het 'n heilige vonk,
- 'n goddelike siel met onbeperkte potensiaal vir goedheid.
- God gee aan elkeen 'n vrye wil om te kies of hy hierdie goedheid wil behou of nie.
- Dit is van die uiterste belang om te doen wat God wil hê jy moet doen.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word.

(Maks. 5 x 2) (10)

1.4.2 Wat is die verantwoordelikheid van die mensdom in die wêreld?

Voorbeeld 1: Taoïsme

- Mense is 'n klein, mikroskopiese neweproduk van die Tao se skepping.
- Die Tao is oneindig meer magtig as mense.
- Mense is nie 'n spesiale skepping nie, en hulle is nie in beheer van die wêreld nie.
- Die heelal sal sy pad voortsit, soos deur die Tao bepaal.
- Wat mense ook al doen is presies volgens die wense van die Tao.
- Mense moet na die aarde omsien, want om dit te besoedel, is vir hulle skadelik.
- Mense kan slegs 'n klein deel van die skepping vernietig.
- Ten spyte hiervan sal die oorfloedige kreatiewe aktiwiteit van die Tao voortgaan.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word.

(Maks. 5 x 2) (10)

1.5 As 'n graad 12-leerder word jy gevra om met jou mede-leerders te praat om GBV te ontmoedig. Skryf DRIE hoofpunte van jou toespraak neer.

[Merk SLEGS eerste DRIE antwoorde.]

- Wanneer jy enige vrou skade berokken, veroorsaak jy skade aan jou eie ma of suster.
- GBV-oortreders word as ernstige misdadigers geregistreer.
- 'n Kriminele rekord is 'n swart merk op jou en maak jou nie-indiensneembaar.
- Vroue kyk na (ons) mans vir hul beskerming.
- Ware mans mishandel nie vroue nie.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word.

(Maks. 3 x 2)

(6)

[50]

VRAAG 2**2.1 Bespreek die interne verskille van EEN godsdien onder die volgende opskrifte:****2.1.1 Bestuur (10)****Voorbeeld 1: Islam****Soenni**

- Daar is geen geestelikes in Soenni-Islam nie
- Enige Moslem kan op die gemeenskapsrade dien
- Bestuur is gemeenskapsgebaseerd
- Geleerdes van Islam en gemeenskapslede dien op die beheerrade van moskees, madrassas en skole
- In bestuur, word die Sunnah van die profeet gevolg

Shi'a

- Shi'a Moslems vereer die afstammelinge van die Profeet Mohammed, en glo dat hulle 'n goddelike reg het om Moslems te lei.
- So 'n leier word na as 'imam' verwys.
- Die laaste woord in enige onsekerheid oor enige godsdienstige of politieke kwessies lê by die verteenwoordiger van die imam.
- Bestuur is in die hande van 'mullahs' (priesters), wat deur godsdienstige dekreet regeer

Voorbeeld 2: Christendom**Katolisisme**

- Die hoof van Katolisisme is die Pous
- Die middelpunt van Katolisisme van mag van hierdie tak is in Rome
- Die Katolieke tak het baie ordes, naamlik monnike, nonne, priesters en broeders.
- Die Katolieke tak word op gemeentevlak deur priesters, dekanate deur dekane, bisdomme deur biskoppe en aartsbisdomme deur aartsbiskoppe geregeer.
- 'n Kardinaal kan 'n hele land of 'n geografiese streek regeer.

Oosterse-Ortodokse

- Hierdie tak word deur priesters en biskoppe beheer.
- Gesag binne die kerk is in die hande van 'n groep biskoppe.
- 'n Bisdom is 'n groep gemeentes onder leiding van 'n biskop.

Protestantisme

- Die kerke word deur geordende predikante en biskoppe of verkose ouderlinge geregeer.
- Algehele regering/bestuur is deur 'n hoër gesag soos 'n sinode of algemene vergadering onder voorsitterskap van die voorsittende biskop.
- Sommige Protestantse kerke is onafhanklik en nie verantwoordelik teenoor enige hoër gesag as die gemeente nie.

Voorbeeld 3: Boeddhisme

- Die hoof van Tibettaanse (Mahayana) Boeddhisme is die Dalai Lama
- Die Dalai Lama is die titel wat sedert 1301 in Tibet gebruik word
- Hy is 'n voorbeeld van Bodhisattva, wat in Mahayana Boeddhisme gevolg word
- Mahayana Boeddhisme het uitreikprogramme georganiseer om behoeftiges te help.
- Mahayana Boeddhisme glo dat gewone mense Nirvana kan bereik, en daarom is hulle nie 'n voorstander van monnikskap tot dieselfde mate van Theravada Boeddhisme nie.
- Theravada Boeddhisme glo dat monnike die naaste aan Nirvana is
- Daarom is die klooster sentraal tot bestuur in Theravada Boeddhisme
- Die gemeenskap van monnike en nonne staan as Sangha bekend wat die Theravada Boeddhiste lei
- Hulle verkondig, 'Geen Boeddhisme sonder Sangha', wat die regerende rol van die Sangha toon

Voorbeeld 4: Hindoeïsme

- Elke tempel was onafhanklik in terme van bestuur
- Rituele is ook nie voorgeskryf nie maar deur plaaslike priesters uit gemeenskappe bepaal
- Vandag het lande met 'n groot Hindoe-teenwoordigheid 'n beheerliggaam, wat beide tradisionele en neo-Hindoe-bewegings verteenwoordig
- In Suid-Afrika is so 'n liggaam die S.A. Hindoe Maha Sab
- Daar is ook streeksorganisasies met 'n linguistiese en kulturele fokus (bv. Gujarati, Hindi, Telegu).

Voorbeeld 5: Judaïsme

- Judaïsme het nie 'n leier of 'n enkele liggaam wat in beheer van die gemeenskap is nie
- Die verskillende takke het gewoonlik hul leierskap in hul spesifieke streke
- Elke sinagoge word gewoonlik deur 'n rabbi gelei.
- Beide Ortodokse en Hervormde sinagoges word deur die lede van die gemeente bestuur
- Die rabbi's is werknemers wat 'n mandaat het om die godsdienstige lewe te bestuur
- In die Ortodokse tradisie kan slegs mans rabbi's word

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word. (10)

2.1.2 Leringe**Voorbeeld 1: Islam**

Islam word in twee groot takke verdeel, naamlik die Soennitiese en die Shi'a.

(a) Soennitiese Moslems

- Sunni verwys na die 'volg' van die Sunnah (voorbeeld van die profeet Mohammed)
- Die Hadith wat deur die metgeselle van die profeet vertel word, het dieselfde status as dié wat deur sy familieleden oorgedra word
- Die Sunni-sekte glo dat al die leringe vervat in die Boeke van Hadith ewe belangrik is
- Soenniete volg die leerstellings van geleerdes uit die 7de en 8ste eeue
- Soenniete aanvaar nie dat 'n kalief uitsluitlik uit die profeet se familie kan kom nie

(b) Shi'a Moslems

- Shia beteken partydige of aparte party.
- Die Hadith wat deur die metgeselle van die profeet vertel word, het minder betekenis as dié wat deur sy familieleden vertel word
- Die Shi'a volg die leringe en opinies slegs van 'n lewende geleerde
- Hulle glo dat die laaste kalief van die profeet se familie in 'n grot versteek was en eendag weer as leier sal verskyn
- Daar word na hom as 'Imam' verwys.

Voorbeeld 2: Christenskap

Die Christendom het drie hoofvertakings – Katolieke, Oosters-Ortodokse en Protestantse (ook Afrika-geïnisieerde kerke)

Katolisisme

- Die Katolieke Kerk glo dat hulle die oorspronklike kerk is
- Hulle glo dat almal in sonde gebore word as gevolg van Adam en Eva se ongehoorsaamheid aan God
- God bestaan uit drie persone: Vader, Seun en die Heilige Gees
- Die Heilige Gees kom van God die Vader en die Seun.

Oosterse-ortodokse

- Die Heilige Gees kom slegs van God die Vader
- Hulle glo dat hulle die regte geleide kerk is.

Protestantisme

- Die Bybel het meer gesag as die Pous
- Hulle leer dat geloof die weg tot redding is.
- Hulle leer dat verlossing 'n gawe is wat verniet deur die werk van Jesus Christus gegee word

Voorbeeld 3: Boeddhisme

- Die dissipels het nie met mekaar oor die betekenis van die Boeddha se leringe saamgestem nie.
- Toe die dissipels honderd jaar later die tweede Konsilie gehou het, waar hulle tot die gevolgtrekking gekom het dat die verskille groot geword het
- As gevolg van hierdie verskille; hulle het besluit om in takke of skole te verdeel
- Boeddhisme is toe in **Mahasanghika** en **Sthaviravada** onderverdeel.
- Diegene wat die Mahasanghika-skool gevolg het, het geglo dat Boeddhisme meer oop moes wees vir verandering as dit sou groei en uit Indië na ander dele van die wêreld sou versprei
- Die Sthaviravada-skool is as meer ortodoks beskou en het geglo dat die leerstellings van die Boeddha streng gevolg moes word en onveranderd moes bly
- As gevolg van groot groei en van toenemend verskillende denkrigtings daarin, het Boeddhisme in twee afsonderlike **leerstellings** verdeel wat tot **twee sisteme** of skole gelei het, naamlik **Mahayana** en **Theravada**
- Die Theravada-skool glo dat die belangrikste teks die Tripitaka is, en dat die leerstellings daarvan streng gevolg moet word as die oorspronklike leerstellings van die Boeddha
- Mahayana Boeddhiste baseer hul leringe op die Mahayana sutras (tekste) wat leringe is wat, volgens hulle, direk van die Boeddha kom, wat dit aan slegs 'n paar van sy mees gevorderde dissipels oorgedra het

Voorbeeld 4: Hindoeïsme

- As gevolg van die uitgestrekte geografiese streek het verskillende kulturele en etniese groepe vanaf Indië na verskillende wêrelddele versprei. Al hierdie groepe word as gelykwaardige Hindoes behandel
- Alhoewel daar verskille is, daar is 'n groot mate van respek en verdraagsaamheid vir verskillende interpretasies van Hindoe-oortuigings en -praktyke.
- Sommige Hindoe-skole stem nie saam dat daar een God is nie; hulle aanbid al die gode gelyk, terwyl ander glo dat Bhagwan die een is.
- Die Britte het die intellektuele isolasie van die Indiane verbreek en hulle in aanraking gebring met Westerse wetenskap, letterkunde en geskiedenis.
- Hindoes in Indië het onder rassistiese behandeling gely toe hulle deur die Britse Ryk geregeer is. Hierdie behandeling het Hindoe-leiers daartoe gelei om vir rasseharmonie en geregtigheid te streef/werk.

Voorbeeld 5: Judaïsme

- Die twee hoofgroepe wat in Judaïsme aangetref word, is die Sefardim en Ashkenazim
- Die verskille tussen die twee groepe het as gevolg van kulturele gebruike en gebruike ontstaan
- Die redes vir die verskille sluit in kos, keuse van liedjies, kleredrag, gebed en uitspraak van Hebreeus
- Die verskille was hoofsaaklik die gevolg van interpretasies van die heilige teks, dit wil sê of dit letterlik of figuurlik geïnterpreteer moet word
- Die verskille was ook gebaseer op die interpretasie van die Torah en die rituele praktyke
- Met verloop van tyd het Judaïsme as gevolg hiervan deur baie veranderinge gegaan
- Die twee hoofbewegings gebaseer op godsdienstige verskille is Hervormde Judaïsme en Ortodokse Judaïsme

(10)

2.2 Evalueer die moontlike gevolge van interne verskille vir godsdienste.**Positiewe gevolge**

- Interne verskille maak voorsiening vir verskille in die interpretasie van heilige tekste.
- Daar is potensiaal vir godsdienstige groei, wat uit die interaksie van onderafdelings voortspruit.
- Dit is ook meer tegemoetkomend, aangesien mense nie almal dieselfde is nie.
- Interne verskille moedig verdraagsaamheid aan, aangesien verskillende sienings ook binne dieselfde godsdienste aanvaar word.
- Hulle dwing die aanhangers om te fokus op wat gemeen is, eerder as die verskille.
- Groot oortuigings bly onveranderd, maar praktyke kan tussen onderafdelings van dieselfde godsdienste verskil.
- Bv. In Islam is die shahadah (getuigenis dat Allah alleen waardig is om te aanbid en dat Mohammed Sy boodskapper is) ononderhandelbaar, maar verskille in regspraak en rituele bestaan wel
- In Tradisionele Afrika-godsdienste is voorvaderlike aanbidding ononderhandelbaar, maar rituele verskil baie oor die verskillende takke

(8)

2.3 Bespreek kontemporêre inspirasie in die konteks van godsdiens.

- Die term 'kontemporêre inspirasie' verwys na inspirasie wat vandag nog plaasvind
- Inspirasie verwys na die krag of krag van 'n buitengewone wese, wat 'n gekose wese 'oorneem'
- Daar is verskeie tipes inspirasie, naamlik:
  - Goddelike inspirasie, wat direk en onmiddellik is en die stigters van godsdienste geïnspireer het,
  - Kontemporêre inspirasie, wat deurlopend is en dien om aanbidders met hul Skepper te verenig
- Inspirasie is 'n belangrike normatiewe bron in baie godsdienste.
- Dit is die ware oorsprong van alle godsdienste.
- Die stigtersfigure van baie godsdienste is deur 'n hoër mag of wysheid geïnspireer.
- Sulke mense het gevoel dat hulle 'openbaring' van 'n buitengewone wese ontvang het.
- Voorbeelde is Moses, Jesus Christus, Abraham, profeet Mohammed, Boeddha en Bahá'u'lláh.
- In ATR ontvang mediums of waarsêers inspirasie terwyl hulle in 'n beswyming is.
- Hierdie inspirasie is voortdurend, terwyl dié van die Abrahamitiese gelowe nie verder as hul stigters gegaan het nie
- Inspirasie is 'n kragtige motivering vir die volgelinge van 'n godsdiens (5 x 2) (10)

2.4 Bespreek DRIE hermeneutiese beginsels wat relevant vir die interpretasie van heilige teks is.

LET WEL: Merk slegs die eerste DRIE antwoorde.

Grammatika en historiese konteks

- Dit beteken dat die geskifte binne die konteks van die tyd en omstandighede verstaan moet word.
- Reëls van grammatika beteken die gebruik van presiese en gewone betekenis van woorde.

Duidelikste betekenis

- Die betekenis wat vir die leser die duidelikste is, moet by die interpretasie van normatiewe bronne in ag geneem word.

Beplan, doel en konteks

- Die plan of struktuur van die hele dokument moet in ag geneem word
- 'n Uittreksel moet as deel van die geheel binne die konteks gesien word
- Byvoorbeeld, is die skryf van poësie of prosa

Betekenis van woorde

- Die betekenis van woorde verander oor tyd, konteks en op verskillende plekke
- Bv. "Adam het Eva geken" het beteken dat hy seksuele omgang met haar gehad het
- Vir korrekte interpretasie moet die oorspronklike betekenis gebruik word

Figuurlike taal

- Dit impliseer die gebruik van sekere woorde om iets in die heilige teks voor te stel, soos die 'saad' en 'grond' in die gelykenis van die saaiër, in die Christendom
- Dit moet geïdentifiseer word om letterlike interpretasie te vermy
- Voorbeelde sluit gelykenisse in die Christendom, Boeddhisme en Hindoeïsme in
- Vereis inagneming van ander hermeneutiese beginsels om korrek te interpreteer

Die oorweging van ander heilige tekste

- Byvoorbeeld, Bybelkommentaar/woordeboek, en tafsir in Islam
- Hulle moet van dieselfde godsdiens en onderrig wees as die bron wat geïnterpreteer moet word
- 'n Parallele gedeelte/teks kan gebruik word om 'n ander teks/gedeelte te interpreteer

(12)
[50]

VRAAG 3**3.1 Bespreek die rol wat rituele speel onder die volgende opskrifte:****3.1.1 Sosiale rol**

- Rituele het 'n belangrike sosiale funksie
- Dit bring mense met gemeenskaplike oortuigings en belangstellings bymekaar
- Hierdie mense vier en onthou hul geskiedenis (3 x 2) (6)

3.1.2 Geestelike rol

- Sulke rituele word uitgevoer om die bande tussen mense en die goddelike te versterk
- Godsdienstige rituele het ten doel om hierdie wêreld en die goddelike bymekaar te bring
- Wanneer 'n priester in die Rooms-Katolieke tradisie Mis uitvoer, word gesê dat die liggaam en die bloed van Jesus Christus een binne die water en die wyn is (3 x 2) (6)

3.1.3 Sielkundige rol

- Rituele bevredig 'n deel van menswees wat nie logies verklaar kan word nie
- Sommige sit blomme op 'n graf
- Dit word nie gedoen vir die persoon wat gesterf het of vir ander om te sien nie,
- maar dit bevredig 'n diep persoonlike behoefte
- Die behoefte aan rituele blyk sy oorsprong in die regterkant van die brein te hê (5 x 2) (10)

3.2 3.2.1 Noem EEN sekulêre wêreldbeskouing en bespreek die oorsprong daarvan.**Voorbeeld 1: Humanisme**

- Verwys na die leer dat menslike sake voorrang bo bonatuurlike of goddelike sake geniet.
- Die term is algemeen van toepassing op die oorreikende sosiale en intellektuele filosofieë van die **Renaissance**-era.
- Verligtingsfilosowe soos Hobbes en Hume's het die verspreiding van humanisme deur Europa en Amerika gehelp
- Gedurende die era van verligting het wetenskap, rede en intellektualisme gevorder. God was nie meer die beginpunt om die wêreld te verstaan nie, maar die verstand
- Dit is die eerste keer in die 1950's as 'n konsep gebruik. Die term 'humanisme' was oorspronklik 'n godsdienstige term.
- In die 19de eeu het die betekenis van 'humanisme' na 'ateïsme' vir die meeste Engelssprekendes verskuif
- Dit het ontstaan omdat filosowe hul eie teorieë moes voorstel wat godsdiens sou vervang

Voorbeeld 2: Materialisme

- Materialisme het in verskeie gebiede binne Europa en Asië ontstaan.
- Dit het gedurende die Aksiale Era vanaf 800–200 vC ontstaan.
- Materialisme druk hom uit in antieke Indiese filosofie; in Boeddhisme en Confucianisme.
- Baron d'Holbach (1723–1789) het beweer dat daar aanvanklik niks behalwe die natuur bestaan het nie.
- In die Weste is materialisme die eerste keer ontwikkel deur Griekse filosowe, die Atomiste, en is in die 18de eeu herleef.
- 'n Uitwerking van die konsep van 'materialisme' is gedurende die 19de eeu deur Karl Marx gemaak.
- Karl Marx het die term '*dialektiese materialisme*' gebruik, wat 'n leerstelling is dat materie die fundamentele oorsaak van alles is
- Hy het ook die term '*historiese materialisme*' gebruik, wat 'n leerstelling is dat ekonomie en verhoudings tussen werkers en eienaars die fundamentele struktuur in die samelewing is.
- Marx het menslike geskiedenis en ekonomiese aktiwiteit by materialisme ingesluit

Voorbeeld 3: Ateïsme

- Ateïste verwerp die oortuiging dat goddelike of bonatuurlike kragte bestaan
- Daar is verskillende grade van ateïsme
- Sagte (of neutrale) ateïste verwerp nie aktief die bestaan van 'n bonatuurlike wese nie
- Sterk (of positiewe) ateïste glo dat daar bewyse is om hul ateïstiese sienings te ondersteun
- In sommige gevalle verwerp sagte ateïste beide teïsme en sterk ateïsme.
- Dit is omdat hulle voel beide wêreldbeskouings is afhanklik van bewyse om hul bewerings te ondersteun
- Ateïste wend hulle dikwels tot die wetenskap om die aard van die heelal te verduidelik, eerder as om op geloof staat te maak

Voorbeeld 4: Agnostisisme

- Hierdie term is die eerste keer deur filosoof T.H. Huxley in 1869 gebruik
- Agnostisisme kom van Grieks – 'a' beteken sonder en 'gnosis' wat 'kennis' beteken
- Dit beteken 'nie kennis hê nie' om te bevestig, of te ontken dat God bestaan
- Agnostici leer dat dit onmoontlik is om te bewys dat 'n god bestaan of nie bestaan nie
- Hulle verwerp godsdienstige leerstellings – veral godsdienste wat beweer dat hulle geestelike kennis het
- Agnostici is skepties oor godsdienstige leringe
- Darwin se teorie van menslike evolusie het die idee van 'n opperste skepper uitgedaag

(8)

3.2.2 **Evalueer die impak van sekularisme op die godsdiensgemeenskap krities.**

Godsdienstige invloed het in baie sferes van die samelewing afgeneem:

- Dit bevorder godsdienstvryheid
- Dit bevorder godsdienstige verdraagsaamheid
- As gevolg van die sekulêre invloed word geen godsdienst amptelik deur die staat bevoordeel nie.
- Daar is vreedsame naasbestaan, omdat alle godsdienste as gelykwaardig erken word
- Onder 'n sekulêre grondwet, mag alle godsdienste op hul eie maniere beoefen en aanbid, maar moet nie inbreuk maak op die godsdienstige regte van ander nie.
- Aan staatsfunksies, soos die inhuldiging van die president, neem alle gelowe deel.
- Godsdienst kan nie voorwaardes op die wet van die staat dikteer nie.
- Sekularisme het tot herevaluering/herinterpretasie van heilige skrifte/tekste gelei.

(12)

3.3 **Wat is die rol van inspirasie in die Afrika Tradisionele Godsdienst?**

- In ATR kommunikeer mense met hul voorouers deur inspirasie.
- Mediums en waarsêers spesialiseer in kommunikasie met die voorvaders en geeste.
- Mediums gaan dikwels tydens hul opleiding deur 'n proses van dood en wedergeboorte. Dit gebeur as gevolg van inspirasie.
- In hierdie proses glo hulle dat persoonlikheid beëindig word, en die medium ontvang 'n nuwe persoonlikheid, toegewy aan die bonatuurlike kragte.
- Sulke mediums het 'n intermediêre funksie.
- Afrika Tradisionele Godsdienst sluit kontemporêre en goddelike inspirasie in.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word.

(8)
[50]

VRAAG 4**4.1 Vergelyk die stand van godsdienssamewerking in Suid-Afrika voor en na 1994.**

- In pre-1994 apartheid Suid-Afrika is alle aspekte van die samelewing, insluitend godsdien, deur die beleid van apartheid oorheers
- Slegs Christenskap is in die openbaar erken en in skole onderrig
- Ander godsdienste is eenvoudig geïgnoreer, of wanvoorgestel
- Gelowe was dus 'afsonderlik' van mekaar, en selfs binne 'n godsdien was daar skeiding volgens rasselyne
- Gedurende die hoogtepunt van die weerstands('struggle')-jare het godsdien egter bewys as 'n kragtige krag van weerstand en eenheid tussen verskillende godsdienste
- Leiers van verskillende godsdienste het saamgestaan en dikwels die proteste in 'n sterk vertoning van intergodsdienstige samewerking gelei
- Die land het van 'n Christelike staat na 'n sekulêre staat verander.
- Die Handves van Regte in die Grondwet waarborg die vryheid van assosiasie.
- President Nelson Mandela het 'n beroep op godsdiensgemeenskappe gedoen om saam te werk.
- Die Nasionale Godsdiensteleiersforum is in 1997 gestig.
- Religiestudies, wat alle godsdienste insluit en samewerking tussen godsdienste aanmoedig, is bekendgestel.
- Daar is 'n billike toekenning van tyd in die staatsmedia vir verskillende gelowe
- Die opening van die parlement en regeringseremonies word deur verskillende godsdiensteleiers gedeel

(16)

4.2 4.2.1 Evalueer die impak van die NRLF / NICSA.

- Hulle slaag met MIV/vigs aangesien die aantal nuwe infeksies afgeneem het en gratis behandeling beskikbaar is.
- Hulle het ook daarin geslaag om alle godsdienste in die onderwys te bevorder omdat verskillende godsdienste billike geleenthede in skole gegee word.
- Hulle slaag daarin om intergodsdienstige konflik in Suid-Afrika te voorkom,
- omdat daar godsdienssamewerking tussen verskillende godsdienste in Suid-Afrika is
- Hulle slaag nie daarin om kindermishandeling en GBV aan te spreek nie, want die getalle gevalle neem toe.
- Hulle slaag nie daarin om etiese en morele waardes te bevorder nie
- omdat die koers van bedrog en korrupsie daaglik toeneem.

(12)

4.2.2 Verduidelik die verskil tussen die WKK en ACRL.

- ACRL is 'n godsdienstige organisasie wat bestaan uit baie verskillende godsdienste, en is inter-godsdienstig,
- terwyl die WKK uit een godsdiens bestaan, en dit is intra-godsdienstig.
- Die ACRL se hoofdoel is om vrede tussen verskillende godsdienste in Afrika te bewerkstellig,
- terwyl die WKK se hoofdoel is om die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus regoor die wêreld te bevorder

(8)

4.3 Beskryf die praktiese stappe wat deur godsdienstorganisasies geneem is om intergodsdienstige harmonie te bevorder.

- Mense van verskillende gelowe kom bymekaar om ander te help, en ook om kwessies van belang te debatteer en om 'n gemeenskaplike standpunt te vind
- Eenheid word oor godsdienste heen gesien
- Godsdienstige organisasies bied dienste aan wat 'oop' is, om 'n voorbeeld van vir almal te stel
- Vigspasiënte word dikwels versorg en in gebed ondersteun deur lede wat verskillende gelowe verteenwoordig
- Verteenwoordigers van Suid-Afrikaanse gelowe en ander volgelinge het na die Parlement gestap, om 'n memorandum oor kwessies wat die gemeenskappe raak te lewer
- Lifeline is gestig om berading aan behoeftiges te verskaf
- Opleiers verbind hul skofte aan hul 'Opperste Skepper
- Multigeloofsdienste word georganiseer waar dienste gehou word om 'n aspek van menseregte te vier
- Wanneer die Parlement geopen word, 'verbind' verskeie politieke en godsdienstige leiers hulle tot 'n 'Groter Godheid'.
- Openbare vakansiedagviering bv. 'n saamtrek op Vryheidsdag kan moontlik deur 'n imam, 'n rabbi, 'n ghoeroe en 'n priester toegesprek word.

(14)
[50]

VRAAG 5**5.1 5.1.1 Verduidelik die evolusieteorie.**

- Die teorie stel voor dat alle lewe uit primitiewe vorme ontwikkel het, en steeds aanpas en ontwikkel
- Alle mense het uit 'n gemeenskaplike voorouer wat ape is ontwikkel
- Spesies bevat 'n groot verskeidenheid geringe verskille.
- In die stryd om oorlewing sal beter aangepaste variasies oorleef, terwyl diegene wat nie geskik is nie, sal sukkel om te oorleef.
- Dit geld ook vir verandering in mense.
- In die stryd om oorlewing het mense aangepas en geleidelik van ape na mense verander.
- Die proses van verandering en aanpassing vind oor 'n baie lang tydperk plaas.
- Die proses van verandering en aanpassing vind oor 'n baie lang tydperk plaas.
- Die wetenskap verskaf geen verduideliking oor die skepping as 'n deel van die heilige plan nie.

(10)

5.1.2 Bespreek die reaksie van EEN Midde-Oosterse godsdienst op Darwin se teorie.**VOORBEELD 1: Islam / Christendom / Judaïsme**

- Islam leer dat Allah die skepper is van alles wat in die hemel en op aarde is
- Die eerste mens was Adam, wat God van klei gemaak het
- Allah het sy gees in Adam geblaas, en hy het lewendig geword.
- Eva (Hawwa) is toe uit Adam se rib geskep
- Mense het die hoogste status van die hele skepping van Allah gekry
- Hulle het oorspronklik in die Paradys/Tuin van Eden gewoon
- Mense is geskape sodat hulle Allah kan aanbid
- Volgens die evolusieteorie is mense nie perfek geskape nie
- Soos alle ander spesies, het mense geleidelik ontwikkel (hulle vorm verander), en meer kompleks geword deur te ontwikkel langs die pad van suksesvolle variasie
- Darwin het geglo dat mense geen hoër status het nie, maar in die stryd om oorlewing het hulle beter aangepas en is bevoordeel, terwyl dié wat nie het nie, uitgesterf het
- Beide die wêreld en sy spesies verander oor tyd
- Dit is dus duidelik dat Islam die idee verwerp dat die mens net nog 'n dier is wat uit ape ontwikkel het.

(12)

5.2 Kies EEN godsdienst en bespreek die sentrale leerstellings daarvan onder die volgende opskrifte:

5.2.1 Die aard van goddelikheid

Voorbeeld 1: Afrika Tradisionele Godsdienst

- God het mense geskep om as 'n gemeenskap te lewe. Mense is beginsels en waardes gegee sodat hulle altyd in harmonie sou leef.
- Die meeste van die leringe en praktyke waaruit die ATR bestaan, is gemoeid met harmonie en goeie verhouding met familie/stam, gemeenskap, voorvaders, natuurlike wêreld en God.
- Die individu kan nie groei/ontwikkel sonder die gemeenskap nie.
- Die individu kry die sin van die lewe uit die gemeenskap wat die bron is.
- Individuele sekuriteit word deur die bou van die gemeenskap verkry.

Voorbeeld 2: Islam

- Islam glo in 'n universele God genaamd Allah.
- Geloof in die eenheid van Allah is die grondslag van Islam.
- Allah het ander titels, wat Sy eienskappe weerspieël.
- Hy is die Skepper (Khaliq) en Skepper (Badi) van die heelal, wat voortgaan om nuwe vorme van lewe te skep en die hele skepping te onderhou.
- Mense moet die bestaan van Allah bevestig en erken en volgens Sy goddelike wil lewe.
- Die Moslem-begrip van goddelikheid word in wese deur die Koran gevorm.

Voorbeeld 3: Judaïsme

- Hulle glo in die bestaan van 'n Opperwese genaamd Jahweh.
- God is die Skepper van die heelal.
- God het Homself aan die voorvaders en profete geopenbaar.
- God is 'n geestelike wese, maar het die eienskappe van die mens.
- Hy is ewig teenwoordig, deur die geskiedenis en verder.
- God gedurig skep, oordeel, verlos en het 'n persoonlike betrokkenheid by die menslike lewe.

Voorbeeld 4: Boeddhisme

- Die meeste vorme van Boeddhisme aanvaar dat daar wesens is wat kragtiger is en wat langer as mense leef.
- Daar kan na hulle as 'gode' verwys word.
- Die kern Boeddhistiese leerstelling dat alles verganklik is, impliseer dat selfs die gode in Boeddhisme nie onsterflik is nie.
- Hulle lewe dalk vir miljoene jare, maar sal uiteindelik sterf en wedergebore word.
- Hulle het nie die heelal geskep nie, want hulle is self deel daarvan.
- Boeddhiste mag dalk tot 'n plaaslike god bid, maar hulle glo nie dat die god hulle kan help om verlig te word nie.

Voorbeeld 5: Hindoeïsme

- Vedas leer dat alhoewel daar baie verskillende gode en godinne in die heelal is, hulle almal manifestasies van dieselfde goddelike krag is.
- Daar word na hierdie mag verwys as Brahmaan – Brahmaan is nie 'n opperwese of godheid nie
- Brahman is die goddelike krag wat die hele heelal uitmaak
- Dit is die 'Wêreldsiel' wat oral bestaan, en alles is deel daarvan
- Brahman is 'n onpersoonlike krag wat nie deur mense beskryf of geken kan word nie, totdat hulle geestelike bevryding (moksha) bereik het.

Voorbeeld 6: Christenskap

- Christene glo in die bestaan van die opperste en goddelike wese bekend as God
- God manifesteer homself in drie persone:
  - God die Vader, skepper van die heelal
  - God die Seun, die Verlosser en Bevryder van die mensdom
  - God die Heilige Gees, die Raadgewer en voorstander van Christene
- Christene glo in die bestaan van die opperste en goddelike wese bekend as God

Voorbeeld 7: Bahá'í geloof

- God is die skepper van die heelal en is oneindig verhewe bo sy skepping
- Mense het nie die vermoë om God se onkenbare wese ten volle te verstaan nie
- Hulle kan die tekens van God se krag en eienskappe in die skepping sien
- God is nie beperk tot of gedefinieer net deur sy of haar skepping nie
- God word ook nie op enige manier deur die eienskappe van sy skepping beperk nie
- Beide die geestelike en die fisiese skeppings is skeppings van dieselfde God

Voorbeeld 8: Taoïsme

- In Taoïsme is alles wat daar is, die heelal en dus is alles wat daar is, goddelik.
- Die werking van die heelal is goddelik.
- Taoïste stel voor dat die Tao nie beskryf kan word nie.
- Die dinge wat gesien en aangeraak word, is 'weselik'.
- Onbeperk goddelik word beskryf as 'nie-weselik'
- Nie-weselik is die beginpunt van alles.
- Volgens die Taoïste bestaan alles in die skepping uit twee soorte kragte: die yang is aktief, lig, kragtig en manlik, en die yin is passief, donker en vroulik

(10)

5.2.2 Aard van die wêreld

Voorbeeld 1: Afrika Tradisionele Godsdiens

- Vir die inheemse tradisionele Afrikaner sluit die idee van die wêreld alles in wat bestaan
- Die wêreld word as die kosmos verstaan.
- Alles wat bestaan word beskou as een lewende heelheid wat homself in 'n verskeidenheid van gesigte en fases manifesteer.
- Die lewe word verstaan as 'n ewigduurende uitruil van onderling verbonde kragte tussen en tussen alle wesens.
- Die Lewe word beskou as 'n krag wat vir ewiglik in beweging is.
- Die beginsel van beweging lê ten grondslag van die Afrika-begrip van lewe as 'n ewige uitruil van kragte
- Volgens hierdie begrip het die kosmos of die heelal nie 'n sentrum nie, daarom praat sommige filosowe na die Afrika-begrip van lewe as **Vitalogie**
- As die begrip van lewe hierdie idee volg, is daar 'n gevolg wat sê dat dit moeilik is om seker te wees wat lewe is
- Die tweede gevolg is dat die toekoms verstaan word as 'n element van geheimhouding wat dit onmoontlik maak om dit met akkuraatheid en sekerheid te voorspel
- Die onsekerheid dwing mense en ander lewende wesens om sekerheid te soek, wat bloot beteken om na sekuriteit te soek

Voorbeeld 2: Islam

- Volgens die Koran het Allah die heelal in ses fases/stadia tot voordeel van die mensdom geskep
- Allah voorsien die energie en alles wat die heelal vir oorlewing en groei nodig het
- Volgens Islam is die bestaan van die heelal nie toevallig nie, en die lewe is nie doelloos nie maar beplan en doelgerig.
- Plant- en dierspesies in die wêreld speel 'n rol in die ekosisteem.
- Nuwe vorme van lewe word voortdurend geskep en funksioneer volgens die vasgestelde wette
- Die heelal is nie ewig nie, maar het 'n vaste tyd
- Allah alleen is vir ewig
- Daar is ook 'n geloof van die Dag van Oordeel, Dag van Opstanding, Dag van Vergelding wat is wanneer die wêreld sal ophou bestaan

Voorbeeld 3: Judaïsme

- Volgens Judaïsme is daar net een God wat magtig en alwetend is
- Die Jode glo dat omdat hulle God se uitverkore volk is – hulle 'n persoonlike verhouding met hom het.
- God is 'n vaderlike figuur wat beide hulle skepper en beskermmer is.
- God word as so groot gesien dat mense Hom nooit heeltemal sal kan ken en verstaan nie.
- God is so heilig dat dit selfs verbied is om sy naam uit te spreek, daarom word die Hebreeuse naam van God nooit gesê of geskryf nie.

Voorbeeld 4: Boeddhisme

- Hierdie wêreld is een van miljoene wêrelde. In elkeen sal 'n Boeddha die ware aard van die werklikheid herontdek.
- Boeddhisme floreer vir duisende jare, en sterf uiteindelik uit.
- Naby sy ondergang sal 'n jong man probeer om die redes vir menslike lyding te verstaan en hoe om dit uit te skakel.
- Sy ontdekking maak hom die nuwe Boeddha.
- Die siklus herhaal homself dan.
- Boeddhisme floreer en verval/neem af, en dan ontstaan die volgende Boeddha

Voorbeeld 5: Christenskap

- Volgens die Christendom is die wêreld vir die plesier van die mensdom geskep
- God het die aarde geskep en mense toegelaat om die hulpbronne van die tuin van Eden te gebruik
- Mense, see-, diere- en plantelewe behoort almal aan God
- Dit is God wat toesig oor die weer, klimaat, tyd en seisoene van die jaar hou.
- God die Vader het sy Seun, Jesus, na die wêreld gestuur
- Nadat die Seun na die hemel opgevaar het, het die Seun die Heilige Gees gestuur.
- Die Heilige Gees het op sy beurt die Kerk na die wêreld gestuur om God se sendingwerk voort te sit.

(10)

Voorbeeld 6: Bahá'i-geloof

- Volgens die Bahá'i-geloof het God die heelal geskep en is die mensdom oppermagtig onder sy skepsels
- Ook volgens die Bahá'i-geloof het die wêreld oorspronklik geen nasionale grense gehad nie, maar mense het die wêreld in verskillende gebiede en lande verdeel. In werklikheid is die wêreld een plek, die tuiste van die hele mensdom
- Mense met hul rasonale kragte kan die wêreld oorwin
- Die wêreld is 'n verbygaande plek. Die wêreld en wat daarin is, is nie waardig om aan te heg nie, en mense is voortdurend daaraan herinner dat hulle hulself moet losmaak van dinge van hierdie wêreld
- Mense wat in hierdie wêreld leef, kry 'n kans om deugde te ontwikkel, karakter te bou en geestelik te bevorder

5.2.3 Lewe na die dood**Voorbeeld 1: Hindoeïsme**

- Die siel is belangriker as die fisiese self.
- Die liggaam sal sterf, maar hy wat in die liggaam woon, word gesê dat hy doodloos is. (Bhagavad Gita)
- Die siel gaan deur 'n reeks geboortes en sterftes. Hierdie proses word deur begeertes aangevuur.
- Die soeke na wêreldse begeertes gee tot wedergeboorte aanleiding.
- Net soos die persoon verslete klere uittrek en ander wat nuut is aantrek, so gooi die siel verslete liggame af en gaan in ander wat nuut is.
- Die siel word gedryf van geboorte tot dood en van dood tot geboorte in 'n aaneenlopende siklus genaamd *samsara*
- Die siel vergaan nooit nie. Uiteindelik bereik die siel kennis van Brahman, die Opperwese en vernietig so sy karmas
- Die siel hoef dan nie weer in 'n ander liggaam gebore te word nie, want dit besef sy ewige natuur
- Dit is in die Wet van Karma ingekapsuleer
- Om 'n goeie lewe te lei sal beter wedergeboortes tot gevolg hê, en uiteindelik een met God word
- Elke mens se lewe word in vier fases, of *ashrams*, verdeel
- 'n Persoon vorder na die finale stadium van afstand doen van die lewe

Voorbeeld 2: Christendom

- Volgens Christene kan boosheid nie heeltemal oorwin word as sonde seëvier nie
- Nadat sonde die wêreld ingekom het, is daar 'n voortdurende stryd tussen die bese en goed, duisternis en lig, en Satan en God
- Christene glo dat God uiteindelik oor Satan sal triomfeer
- Die boeke Daniël en Openbaring vertel ons van die katastrofiese einde van hierdie wêreld en die begin van 'n nuwe een
- Hulle glo dat die oorwinning van die bese en die sekerheid van die goeie triomf oor die bese is moontlik gemaak deur die geboorte, dood en opstanding uit die dood van Jesus
- Jesus leer dat die bese nie deur die kwaad oorwin kan word nie, maar deur die goeie

Voorbeeld 3: Taoïsme

- Volgens die Taoïste is die dood bloot 'n proses van transformasie waarin jy van een vorm na 'n ander gaan.
- In hierdie godsdienste word die gelowiges aangemoedig om nie die dood te vrees nie en dat hulle daarmee moet spot.
- Die Taoïste steur hulle nie aan die dood nie, hulle word geleer om dit te waardeer.
- Die dood word ook verstaan as 'n stadium in die voortdurende proses van transformasie wat die heelal kenmerk.
- Die oortuiging is dat 'n mens nie lewe na die dood of die soort hemel nodig het nie

Voorbeeld 4: Boeddhisme

- Vir onverligte wesens vind baie wedergeboortes plaas.
- Verligte wesens soos Boeddhas kan die nuttelosheid van die proses sien, en uit die siklus stap
- Dit word na as 'nirvana' verwys
- Die meeste Boeddhiste stel die soeke na nirvana vir talle leeftyd uit, aangesien hulle besig met wêreldse sake is
- Boeddhiste streef nie na lewe na die dood nie. Hulle begeer nirvana
- Lewe na die dood word as die normale verloop van gebeure gesien
- By die verkryging van verligting, sien 'n Boeddhis dat individualiteit 'n illusie is, en dat die lewe na die dood nie ernstige aandag waardig is nie

Voorbeeld 5: Islam

- Diegene wat in Allah geglo het en hul verpligtinge teenoor die Skepper en skepping nagekom het, sal die Paradys binnegaan.
- Hulle sal vir ewig op hierdie plek woon, en dit sal hulle bestemming wees.
- Diegene wat Allah verloën het, sal na die hel gestuur word om vir ewig gepynig te word
- Volgens Islam eindig die lewe nie met die dood nie
- Die dooies betree 'n toestand van genoem *barzakh*, wat tot die Oordeelsdag duur
- Op die Oordeelsdag sal alle mense opgewek word, en tot verantwoording vir hul dade voor Allah geroep word

Voorbeeld 6: Afrika Tradisionele Godsdiens

- Wanneer 'n mens sterf, vertrek hy/sy na die land van die geeste
- Hierdie wêreld na die dood word as 'n plek verstaan; 'n ruimte wat deur die lewende dooies beset word
- Vanuit hierdie wêreld waak hulle oor die dade van die lewendes en beskerm of straf hulle en verskyn soms aan hulle
- Die dood neem hulle weg van planeet aarde, maar neem nie lewe van hulle weg nie.

Voorbeeld 7: Judaïsme

- Die dertien geloofsartikels sê dat daar in die tyd van die Mashiach 'n opstanding van die dooies sal wees
- Judaïsme hou vol dat wanneer mense sterf, hulle siele na 'n ander bestaan beweeg
- Die Torah bespreek nie hierdie wêreld nie, maar dui net daarop
- Die mondelinge tradisie brei uit op die begrip van hierdie wêreld, maar 'n aantal geheimenisse oor die presiese besonderhede bly oor
- Dit word ook in hulle oortuiging gestel dat 'n persoon 'n plek of deel in die wêreld verkry deur goeie dade te verrig
- Die geloof in die toekomstige wêreld is gebaseer op die oortuiging dat die siel terugkeer na 'n plek van geestelike nabyheid aan sy bron d.w.s. van God

Voorbeeld 8: Bahá'i-geloof

- Volgens hierdie godsdiens word die menslike siel deur God geskape en word dit geassosieer met die liggaam ten tye van bevrugting en gaan voort om verby die fisiese dood te lewe
- Dit is dieselfde proses wat die kind in 'n baarmoeder voorberei vir die lewe na geboorte deur hande, bene en ander fisiese elemente te ontwikkel – mense ontwikkel geestelike eienskappe in hierdie lewe ter voorbereiding van die lewe na hul heengaan
- Die hemel en die hel is simbolies van die siel se verhouding met God
- Nabyheid aan God lei tot goeie dade en gee oneindige vreugde (hemel), terwyl afstand van God lei tot boosheid en lyding (hel)
- Die toestand van die siel na die dood hang af van die geestelike eienskappe of eienskappe wat 'n mens tydens hierdie aardse lewe bereik
- 'n Getroue siel sal 'n verhewe posisie en ewige geluk bereik, maar ontroue siel sal sy/haar verlies erken en in berou verteer word
- Niemand van ons ken ons eie doel nie, daarom moet ons ander vergewe en nie meerderwaardig teenoor hulle voel nie
- Gebede en toewyding deur die geliefdes in hierdie wêreld kan die toestand van afgestorwe siele beïnvloed en hul vordering help

(8)
[50]

TOTAAL: 150